Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birourĭ de anunciurĭ: în Viena: M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Dannecr, în Budapesta: A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat; în Bucuresci: Agence Havas, Succursale de Roumanie; în Hamburg: Karolyi & Liebmann.
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. seu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 48)

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şese lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 265.—Anul LIX. Braşov, Duminecă 1 (13) Decemvre 1896.

Adresele unguresci.

Vinerĭ s'a început desbaterea asupra adresei, ce sĕ-o dea camera ungară ca rĕspuns la discursul tronului. Tóte partidele vin cu câte-un proiect de adresă deosebit. Proiectul partidei dela putere nu face nicĭ o amintire de relele de căpeteniă, ce bântue aceste ţĕrĭ, între carĭ cel mai mare este, fără îndoială, nemulţumirea naţionalităţilor nemaghiare.

Proiectul majorităţii face act de preamărire a serbărilor milenare, vorbesce de „contopirea sentimentelor şi nisuinţelor regelui şi naţiunei", atinge şi situaţiunea din afară, vorbesce apoi de budget, de pactul economic cu Austria, „care trebue sĕ se reînoéscă până la finea anului viitor." Inşiră apoi de-a rêndul tóte proiectele de lege amintite în discursul tronului, arătând însemnătatea lor. Intre aceste vorbesce şi de paşii, ce voesce a-i face guvernul pentru „crearea autonomiei bisericescĭ catolice" şi pentru îmbunătăţirea stărei materiale a preoţilor, „care", ḑice, „la catolicii de ambele riturĭ se va pute face cu conlucrarea episcopatului pe temeiul regulării congruei", pe când privitor la întregirea venitelor preoţilor celorlalte religiunĭ recepte, „pe lângă susţinerea intactă a drepturilor bisericelor autonome", se aşteptă proiectele de lege puse în vedere de guvern.

Asta e tot ce cuprinde proiectul de adresă al partidei guvernamentale, care se sfirşesce cu o apoteosă a „spiritului comun liberal", ce unesce pe toţĭ mameluciĭ cu guvernul. De-aci va vedé orĭ şi cine, că aşa ḑişii părinţĭ ai patriei, carĭ pe temeiul aşa ḑisului constituţionalism au ajuns sĕ aibă pânea şi cuţitul în mână, nicĭ habar nu au de ceea ce dóre pe majoritatea adevĕrată a ţĕrei, şi nicĭ prin gând nu le trece sĕ îndrepteze miseriile, relele şi pĕcatele, de carĭ aievea este bântuită poporaţiunes statului.

Las, că pentru partida stăpânirei nicĭ că esistă o cestiune a naţionalităţilor, cu tóte că marele mameluc sĕcuesc, Bekszics, îşĭ sparge capul de atâta timp cu ea, dér nicĭ măcar de libertatea alegerilor şi de vre-o reformă a celor două legĭ electorale din Ardeal şi Ţéra ungurésca nu se face pomenire în proiectul ei de adresă.

Acésta ne arată clar şi învederat cu ce gând se pórtă „liberalii" evreo-maghiarĭ din tabĕra lui Banffy faţă cu naţiunile nemaghiare.

Dér sĕ trecem mai departe şi sĕ vedem, ce vor şi ce promit sĕ facă Ungurii din oposiţiă, în proiectele lor de adresă.

Aicĭ trebue sĕ spunem, că adĭ oposiţia maghiară din dietă nu póte face nimic pentru o schimbare în ţéră în vre-o privinţă séu alta, pentru-că e prea mică la numĕr şi afară de acésta e prea desbinată în diferite partide şi fracţiunĭ, aşa că acum parte dintr'însa a început a-şĭ ajuta cu passivitatea politică faţă cu desbaterile majorităţii.

Insĕ, ce nu este adĭ, póte fi mâne şi aşa fiă-care partidă oposiţională maghiară susţine, că cu ea şi numai cu ea este opiniunea publică din ţéră, séu, mai bine ḑis, opiniunea publică a „naţiunii", căcĭ „ţéră" şi „naţiune", precum dovedesce praxa, nu e tot una în Ungaria.

Se póte decĭ sĕ se întórcă odată róta şi cei ce adĭ stau sus îngâmfaţĭ de mărirea lor, sĕ se vadă ca mâne sĕ căḑuţĭ şi umiliţĭ.

Sĕ vedem acum, la ce ne-am putea aştepta într'un asemenea cas din partea Ungurilor, carĭ astăḑĭ sunt în oposiţiă.

Dintre partidele oposiţionale mai întâiŭ şi-a presentat proiectul sĕu de adresă partida lui Apponyi, numită naţională. Nu vrea sĕ scie nicĭ acésta adresă nimic de-o cestiune a naţionalităţilor, dér cel puţin se ocupă de unul din relele de căpeteniă, de abusurile, nedreptăţile şi corupţiunea la alegerĭ. Spune, că în alegerile de deputaţĭ sĕvêrşite în luna Noemvre a. c. nu pot vedé espresiunea voinţei naţionale; spune, că majoritatea alegĕtorilor a fost împedecată a-şĭ esecuta dreptul electoral şi declară în fine, că printr'asta se ameninţă şi se sugrue chiar constituţiunea; în fine proiectul de adresă cere, ca cei ce deţin adĭ puterea şi au sĕvêrşit acele atentate, sĕ fiă destituiţĭ de Majestatea Sa din posturile lor de consiliarĭ ai sĕi şi sĕ fiă dat guvernul ţĕrii unor bărbaţĭ, carĭ „sĕ fiă pĕtrunşĭ de spiritul constituţional" şi „sĕ respecteze libertatea voinţei naţionale".

Mai cere apoi proiectul lui Apponyi, ca pentru încunjurarea neajunsurilor de până acum, guvernul sĕ fiă avisat de Majestatea Sa de a presenta proiectele despre reforma alegerilor, şi aceste sĕ se discute mai întâiŭ de tóte de către dietă.

Cum înţelege partida „naţională" acéstă reformă, nu se spune în adresă, dér se reamintesc aşa numitele garanţii ale libertăţii, curăţeniei alegerilor, pe carĭ le-a fost cerut dela guvern şi dela dietă Apponyi la începutul anului.

Se înţelege însĕ, şi acesta este punctul, ce ne intereséză pe noi — că tóte aceste mĕsurĭ, reforme şi garanţe le pretinde proiectul de adresă apponyist numai cu considerarea intereselor poporului maghiar şi fără de nicĭ o privire la interesele popórelor nemaghiare. Aceste nu esistă nicĭ pentru „naţionalul" şi „înţeleptul" conte Apponyi, decât numai ca „foitaş" pentru umplutura ungurésca. Libertatea alegetilor o reclamă decĭ nu pentru ca sĕ aibă un cuvênt şi un drept în acéstă ţéră şi Românul, Slovacul etc., ci pentru ca opiniunea publică a „naţiunii" sĕ aducă pe Apponyi la cârmă, alegênd tot adoratorĭ şi credincioşĭ de ai lui.

Cu tóte aceste trebue sĕ constatăm, că proiectul de adresă a partidei lui Apponyi face cel puţin un pas, deşi numai pe jumĕtate, spre îndreptarea relelor.

Mai puţin decât atâta găsim în proiectul de adresă al partidei lui Kossuth. Acésta partidă — scim prea bine — că s'a distins până acuma numai prin aceea, că a combătut pactul dualist şi a ameninţat mereu cu ruperea Ungariei de către Austria.

Şi de rêndul acesta proiectul de adresă al Kossuthiştilor e pĕtruns de intrasigenţa şi de şovinismul lor obicĭnuit, cu tóte aceste, par-că de astă-dată espectorările lor sunt lipsite de bruscheţa de mai 'nainte şi adresa trece mai uşor şi mai neted peste întrebările de drept public. Deja în cuvintele cele dintâiŭ de avorbire: „Inălţate Impĕrate şi Rege apostolic!" Adresa kossuth-istă se pune pe un teren mai conciliant, recunoscênd în persóna regelui şi pe împĕratul Austriei.

Dér probele de stil kossuth-iste pe noi puţin ne privesc. Ceea ce ne intereséză este, că nicĭ acest proiect nu vrea sĕ scie nicĭ c'un cuvênt de esistenţa naţionalităţilor nemaghiare în stat. Se mărginesce numai a constata, că guvernul nu s'a gândit la „îmbunătăţirea legilor electorale" şi la „reforma camerei magnaţilor". Vorbesce adresa kossuthistă şi de-o „estindere a dreptului de alegere în mĕsură mare", şi acésta însĕ o cere numai „până la acea margine, care promovéză înflorirea gintei maghiare şi caracterul naţional al statului." Mai cere şi votarea secretă obligatoriă şi asigurarea curăţeniei şi libertăţii alegerilor. In fine vorbesce de corupţiunea cu banĭ la alegerĭ, ḑicênd, că votul cumpĕrat pe banĭ nu însémnă încrederea poporului, ci batjocorirea şi vêndarea acestei încrederĭ, şi că patria în timpurĭ grele nu se póte răzima cu siguranţă pe nisce legiuitorĭ, carĭ ajung în sfatul naţiunii prin mituire cu banĭ.

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Pomenele Românilor.

(Reflecsiunĭ).

De sub póla Meseşului Sĕlăgian, Dec. 1896.

Din incidentul, că anonimul „Manase" în nr. 239 al „Gazetei" propusese — în préjma deschiderei Sinodului archidiecesan la Blaşiu — între alte multe obiecte interesante de a se pertracta în sinod şi ştergerea pomenelor pentru morţĭ, şi înlocuirea acelora prin reuniunĭ de binefacere, ce ar fi de a se înfiinţa prin darurile creştinilor, carĭ ar dori sĕ facă pomană, — un stimabil corespondent vine în nr. 243 al „Gazetei" de Duminecă, şi, sub numele „Doctorul Tanase", — ca un fisiolog şi psicholog expert, esplicând „comândarea Românilor" din punct de vedere psichologic, nu-i atribue *sens moral*, ca şi cum acelea ar fi destinate ca o milă pentru iertarea pĕcatelor celor morţĭ; ci fiind-că Romanii cei vechĭ erau marĭ psichologĭ, ca nu cumva sub impresiunea jalei celei marĭ sĕ sufere stomachul, şi ca organul ce e motorul principal al vieţei, sĕ nu încete a funcţiona, s'au îngrijit bunii străbunĭ, ca familiarii mortului sĕ aibă ocupaţiune continuă sub durata îngropăciunei, — sĕ se misce, alerge îngrijéscă de rêndul celor trebuinciόse pe séma comândărei.

Cu tóte că acéstă esplicare a însĕmnătăţei comândărei creştine e lucru cam nou şi încâtva paradox, ba mirósă cât de colo, că amatorul pe concepte transcedentale nu pune prea atarete pond, totuşĭ, décă doctorul Tanase nu făcea propunerea curiósă, ca Ven. sinod archidiecesan sĕ aducă caterisire numai asupra pomenilor servite cu vinars, lăsându-le celea cu vin în „integrum", nu mai făceam şi eu vorbă despre „pomana Românului" în colónele preţuitei „Gazete". Astfel însĕ fiind-că cele spuse de stimatul „Doctor" nu-mĭ convin, neţinênd cont, că óre Sinodul archidiecesan făcut'a pomana nóstră obiect de desbatere orĭ ba (precum apare însĕ din celea străcurate prin gazetele nóstre din sînul Sinodului, peste pomenele nóstre au trecut s. părinţĭ la ordinea ḑilei), în celea următóre sĕ-mĭ fiă iertat şi mie cu permisiunea Onorat. Redacţiunĭ a „Gazetei", ca unui preot, a-mĕ declara cu privire la „pomenele", respective comândările nóstre.

A priori am sĕ constat, că pomenele sunt înăscute cu firea Românului, care scim cu toţii, că e ospital nu numai faţă de fraţii sĕi de-o viţă şi lege, ci şi faţă de străinĭ; apoi cum nu-şĭ va arăta el, ospitalitatea sa atuncĭ, când chiar consciinţa religiunei sale supte dela légăn păn' la mormênt, îi şoptesce şi-i spune, că fericirea cea vecĭnică din raiŭ o dobêndim mai vîrtos prin împărţire de milă între sĕracĭ.

Şi apoi óre când e timpul suprem pentru îndeplinirea faptelor carităţii creştine, décă nu atuncĭ, când după credinţa nóstră sufletul unui rĕposat iubit al nostru trece înaintea judecăţii înfricoşate a lui Dumneḑeu, pentru luarea rĕsplăţii orĭ pedepsei vecĭnice?!

Prin distribuirea darurilor între sĕracĭ, ce-s bine primite înaintea lui Dumneḑeu, — quasi împăcăm, — omenesce vorbind, — mânia lui Dumneḑeu cea pe dreptul pornită asupra nóstră pentru pĕcatele nóstre; drept aceea pomenele se pot reduce nu la originea păgână, precum afirmă d-l Dr., ci la originea naturei omenescĭ; căcĭ omul dela începutul vieţii sale sociale, consciu fiind despre vătĕmarea majestăţii supreme divine prin pĕcatele sale făcute în contul ordinei sociale, a fost tot-deodată consciu şi despre aceea, că el ca pĕcătos, ce-e, este vrednic de pedépsa lui Dumneḑeu; de aceea omul s'a şi silit la tóte neamurile, — fiă-care după conceptul sĕu religios, — a împăca mânia lui Dumneḑeu, parte prin jertfa, parte prin fapte de acelea, ce consciinţa lui îi şoptea a fi bineplăcute înaintea lui Dumneḑeu.

Se consultăm în acéstă privinţă acea carte, ce la tóte neamurile civilisate e venerată şi încunjurată de o aureolă sântă, acéstă carte e „*Biblia*".

La Inţelepciunea lui *Sirach* c. 7 v. 35 se cetesce *„şi dela cel mort sĕ nu oprescĭ darul"*; éră la cartea II. a *Machabeilor* se cetesce la c. 12 v. 43—46, că Iuda Machabeul a trimis în Ierusalim 2000 de drachme de argint, *sĕ aducă jertfă pentru pĕcatul jidovilor celor ce murise în bătaie*, şi

Tóte-s frumóse. dér cum cugetă domnii kossuth-iştĭ, că se va puté sugruma corupţiunea, décă o vei da pe o uşă afară şi o vei lăsa sĕ între pe cealaltă?

Pe ce se întemeiază întregul sistem de guvernare unguresc, décă nu pe corupţiune, pe falsitate şi pe nedreptate, când mĕsură, în tóte, cu două mĕsurĭ popórelor ţerei şi când pe unii îi protege, părtinesce şi înaintéză pe socotéla şi în paguba celorlalţĭ?

Trebue sĕ se schimbe cu desĕvêrşire şi dela rădăcină tot regimul de adĭ ca sĕ pótă fi cu putinţă a spera serios în stîrpirea corupţiunei şi a celorlalte rele, ce s'au încuibat din pricina nedreptei şi neumanei guvernărĭ.

La o astfel de schimbare însĕ, cum am arĕtat cu adresele lor, nicĭ pe departe nu se gândesc partidele maghiare.

Nu scim ce va mai dice „partida poporală“ în proiectul sĕu de adresă, căcĭ s'a dis, că şi ea voesce sĕ presenteze unul, dér nu credem, ca ea sĕ se abată dela direcţiunea şovinistă naţională maghiară mai mult, decât a făcut'o în programul ei, pronunţându se în favórea „esecutărei legei de naţionalitate.“

Ei bine, legea sĕ se esecute, dér cine, pentru Dumnedeu sĕ-o esecute, décă toţĭ cei ce datorĭ sunt sĕ o esecute, cu membrii „partidei poporală“ cu tot, nu voesc decât un stat cu caracter esclusiv naţional maghiar?

Revistă politică.

Passivitatea partidei apponyiste. Partida lui Apponyi, numită „partida naţională“, a început sĕ facă în dietă passivitate politică faţă cu ocârmuirea de astădĭ. Începutul l'a făcut în şedinţa de Joi. Până acuma partida acésta totdeauna a votat proiectul de lege, asupra recruţilor; în şedinţa de Joi însĕ, în decursul desbaterii acestui proiect de lege, n'a luat cuvêntul nicĭ un membru al partidei, ér la votare nu s'a ridicat nicĭ unul din tótă partida şi acésta s'a întêmplat la votarea fiăcărei cestiunĭ aduse înaintea dietei. Şi acésta, dice fóia apponyistă, se va întêmpla şi de-acĭ încolo până atuncĭ, *până când nu vor fi espiate séu şterse violenţele şi nelegalităţile sĕvĕrşite la alegerile trecute dietale.*

*

O voce austriacă contra Jidovilor unguresci. In şedinţa dela 10 Decemvre a parlamentului austriac, deputatul *Schneider*, vorbind despre legăturile Austriei cu Ungaria, dise între altele, că el este mare prieten al creştinilor din ţéra unguréscă, dér este duşman de mórte al tuturor Jidovilor unguresci. Nu sunt în stare sĕ-mĭ închipuesc, dise deputatul austriac, cum pot fi Ungurii aşa ómenĭ slabĭ (laşĭ), ca sĕ sufere a fi stăpâniţĭ de Jidanĭ, sĕ nu păşéscă contra lor şi sĕ nu-o sfîrşéscă odată cu ei. Schneider dise apoi, că ar trebui sĕ se traducă legile secrete (talmudul) ale Jidanilor, pentru ca sĕ le pótă ceti şi cunósce creştinii; privilegiile sĕ înceteze faţă cu ei şi moşiile sĕ li-se ia din mână şi sĕ se împartă între muncitorii de pămĕnt.—Pentru aceste vorbe Schneider mai de multe-orĭ a fost provocat la ordine din partea preşedintelui, dér el pentru aceea totuşĭ nu s'a lăsat până nu şi-a vĕrsat cum se cade focul dela inimă. E de însemnat, că Schneider este unul dintre ómenii cu mare trecere în Viena. Ca deputat el a fost ales cu mare majoritate.

*

Italia şi tripla alianţă. Scim, ce mare svon a făcut în tótă Europa descoperirea unei foi a lui Bismark, că Germania încheiase pe la 1889 o învoială secretă cu Rusia, şi că acéstă învoială a durat până la 1891. Unele foi germane s'au încercat cu totadinsul sĕ tragă şi pe Italia în jocul acesta, susţiind, că la 1891 ministrul de esterne de atuncia a încheiat o astfel de învoială secretă. Acum vine ministrul-preşedinte *Rudini* şi declară într'o convorbire, ce a avut'o cu directorul diarului „*Italie*“, că el, care la 1891 a fost în oficiu, n'a subscris nicĭ un fel de învoială cu Rusia. El, Rudini, a avut o întêlnire în Octomvre 1891 cu *Giers*, rĕposatul ministru de esterne al Rusiei, dér la acéstă întêlnire nu s'a tractat, decât de liniştirea Franciei asupra reînoirei triplei alianţe. Rudini desminte şi faima, că el ar fi împărtăşit atuncĭ lui Giers textul tratatului triplei alianţe. Rudini încheià convorbirea dicĕnd, că marele interes al Europei şi înainte de tóte al Italiei este pacea.

Din dieta ungurésca.

In şedinţa de alaltăerĭ a dietei unguresci s'au început desbaterile asupra *proiectului de lege despre recruţi*. Ocasiunea acésta li-a fost binevenită deputaţilor kossuthiştĭ pentru a-şĭ mai vĕrsa puţin focul asupra armatei comune. *Thaly* Kalman declară, că el împreună cu toţĭ kossuthiştii vréu sĕ aibă o armată independentă ungurésca. Pentru armata comună nu dă nicĭ banĭ, nicĭ tinerĭ, căcĭ armata comună cântă numai „Gott erhalte“, ér nu „Isten áld meg a magyart“.

Polonyi Geza, care face parte din partida ugronistă, ce a fost atât de rĕu bătută la alegerile de deputaţĭ, se scólă şi el sĕ vorbéscă. Atuncĭ cineva din partida guvernamentală îl întrébă în batjocură: „Câţĭ sunteţĭ?“ — „Noi“, dise Polonyi, „după statistică suntem opt, dér décă alegerile ar fi fost drepte şi nu s'ar fi făcut atâtea fărădelegĭ, am fi şi noi cel puţin atâţĭ, câţĭ sunteţĭ voi (cei din partida guvernamentală). Declară, că el încă ar dori o armată independentă ungurésca şi de aceea armatei comune nu-i votéză recruţĭ. Dér pe cât timp e la putere guvernul de adĭ, nu votéză recruţĭ *nicĭ pentru honvedime*, deórece guvernul a folosit şi honvedimea la alegerĭ pentru sĕvĕrşirea abusurilor. — *Kossuth* Ferencz încă a spus, că pentru armata comună el nu votéză recruţĭ, pentru honvedime însĕ votéză, nu pentru-că ar avé încredere în guvern, ci pentru-că patria are lipsă de honvedĭ. — In urmă punêndu-se la vot, proiectul a fost primit. Dintre opoziţionalĭ, numai „partida poporală“ a votat pentru el.

După asta s'a ridicat ministrul-preşedinte Banffy, ca sĕ rĕspundă la o interpelare, ce i-o făcuse Polonyi cu privire la descoperirile sensaţionale ale fóiei bismarkiane „Hamburger Nachrichten“, privitóre la alianţa dintre Rusia şi Germania. Banffy n'a putut da aicĭ nicĭ un rĕspuns, ci a declarat numai, că acum lucrurile s'au dat uitărei că monarchia nóstră e în cea mai bună prietinie cu Germania şi că tripla alianţă formézä şi adĭ cel mai puternic stêlp al păcii europene.

Polonyi n'a fost mulţămit cu acest rĕspuns. El atacă aspru Germania dicĕnd, că e necredinciósă faţă cu monarchia nóstră şi că nu ne mai putem încrede în ea. Guvernul, dise el, sĕ-şĭ caute aliaţĭ în altă parte, căcĭ Germania umblă sĕ ne pĕcălésca.

O asemenea păşire în contra alianţei cu Germania încă nu s'a întêmplat până acum din partea Ungurilor. Tóte partidele opoziţionale au aprobat păşirea acésta a lui Polonyi.

SCIRILE DILEI.

— 30 Noemvre.

In causa paşapórtelor pentru România şi Serbia, ministrul ungureso de interne a dat o ordinaţiune, în care spune, că cei ce vor fi prinşĭ trecĕnd granţa spre România, orĭ Serbia fără paşaport. vor fi de-aci înainte pedepsiţĭ pentru delict cu o pedépsă până la 15 dile închisóre şi 100 fl. amendă. Până acum, în înţelesul unor ordinaţiunĭ mai vechĭ ministeriale, trecerea fără paşaport în România, orĭ Serbia era oprită şi, décă se întêmpla, ca cine-va sĕ fiă prins trecĕnd graniţa fără paşaport, era oprit şi trimis înderĕt, dér nu mai era şi pedepsit, cum va fi de acĭ înainte. Foile unguresci spun, că ordinaţiunea de mai sus a dat'o ministrul anume pentru Românĭ, fiind-că ar fi observat, că „agitatorii valahĭ“ au trecut până acum graniţa de multe-orĭ şi fără paşaport.

—o—

Representanţĭ în consiliul comunal al Cernăuţilor pentru suburbiile *Clocucica, Horecea* şi *Caliceanca* au fost aleşĭ: Ión *Bumbacu*, profesor, cu 115 voturĭ şi Alecsandru *Cantemir*, învĕţător superior, cu 138 din 182 voturĭ date. Ambii aleşĭ au fost candidaţĭ şi recomandaţĭ de partidul naţional român din Bucovina. Alegerea, cum spune „Gazeta Bucovinei“, a decurs în bună ordine; ér ţinuta alegĕtorilor din numitele suburbii faţă de actul electoral a fost în adevĕr démnă şi solidară. Atitudinea observată de bravii alegĕtorĭ românĭ nu numai lor le face onóre, ci ea póte sĕ servéscă drept esemplu de imitat şi pentru ceilalţĭ alegĕtorĭ românĭ din celelalte corpurĭ electorale, sciut fiind, că numai prin o păşire bărbătéscă şi prin o atitudine solidară se póte ajunge la o isbêndă dorită.

—o—

Un preot arestat. Dilele acestea preotul *român* Pandovits Dőme din Szentes, aflându-se într'o séră în casa deputatului Sima Ferencz, pe neaşteptate se pomeni cu nisce gendarmĭ, carĭ îl luară între baionete şi-l duseră în închisóre. Acésta s'a făcut la porunca fişpanului Vadnay, care cu ocasiunea cercetărei oficielor publice din Szentes află, că din fondul scólei comunale, al cărei cassar era părintele Pandovits, lipsesce o sumă mai mare de banĭ (o miiă şi câte-va sute flor.) Bĕnuit pentru defraudaţiă, preotul a fost în urma acésta arestat la porunca fişpanului. Fiind-că Pandovits Dőme, deşi Român, este o unéltă a Ungurilor, înaintea cărora trece de mare „patriot“, arestarea lui a produs mare turburare în tóte gazetele opoziţionale unguresci, carĭ îl iau în apĕrare, mai ales fiind-că Pandovits era oposiţional, ţinea la partida lui Ugron şi trecea ca duşman al partidei dela putere. Mulţĭ Ungurĭ fruntaşĭ s'au intrepus pentru liberarea preotului renegat, dér n'a ajutat nimic, ba după cum cetim adĭ în foile din Budapesta, Pandovits a fost escortat alaltăerĭ în temniţa ordinară dela Seghedin, unde se află şi astădĭ. Deóre-ce însĕ un fişpan nu are drept de-a închide pe nimenea înainte de-a se fi adus o judecată asupra lui, advocatul Hoffmann, ca apĕrător al preotului, a făcut arĕtare criminală contra fişpanului Vadnay pentru „abus de puterea oficiului“. O asemenea arĕtare a făcut şi deputatul Sima Ferencz în contra căpitanului de poliţiă din Szentes şi a sublocotenentului de gendarmeriă, pentru-că aceştia au intrat cu puterea în casa sa pentru a-l prinde şi aresta pe preot, pe când dreptul de imunitate al unui deputat nu permite acésta. — Dér smulgĕ-se „patrioţii“ de pĕr cât vor vré. Destul că pe părintele Pandovits Românii n'au

---

sfîrşesce dicĕnd: „că sfânt şi cucernic gând a fost, că a făcut curăţeniă pentru cei morţĭ, ca *sĕ se slobozéscă de pĕcate*“.

Afiu superfiu a mai cita esemple din Biblia testamentului nou, unde mai la fiăcare pagină dai de esemple îndemnătóre pentru eserciarea carităţei creştine evangelice. Prin urmare fórte se înşélă d-l „Doctor“ când afirmă. că „pomana n'ar avé sens moral“, ci „material“, — fiind de origine păgână, — adusă fiind „*pro diis manibus*“ ca sĕ aibă merinde şi banĭ pe cealaltă lume morţii.

Conced, ca cuvêntul „pomană“ sĕ se derive dela latinescul „*pro manibus*“, dér conceptul pomenei s'a născut de-odată cu religiunea naturală între ómenĭ, ceea ce însĕ e de-odată ómenii pe pămĕnt, căcĭ ómenĭ fără religiune — fiă aceea şi falsă — n'au esistat şi nu esistă. Şi apoi sĕ nu se trécă cu vederea, că şi străbunii noştri în statul păgânătăţii în lucrările şi instituţiunile lor erau conduşĭ nu numai de principii materiale, ci şi morale; séu póte că „Dr. Tanase“ îşĭ închipuesce, că vechii Românĭ ca păgânĭ erau ateiştĭ, neavênd nicĭ o credinţă în cealaltă lume, în nemurirea sufletului, în raiu, în iad etc...?!

Ovidiu cu tot scepticismul sĕu lasă sĕ cetim în Elegia IX lib. III. amorum: „*Si tamen e nobis aliquid, — nisi nomen et umbra, restat, in Elysia valle Tibullus erit*“. Se vede din acest versicul, că deşi el însuşĭ póte că dubita în esistenţa raiului, dér massa poporului în genere credea în Elisiu — locul ómenilor pii după mórte. Asemenea cetim, tot la classicĭ, despre unii ómenĭ osêndiţĭ la tartar, — orĭ iad, — pentru viţiele lor din acéstă viéţă:

„Sed et, aeternumque sedebit
„Infelix Theseus... (Virg. Aen. lib. 6).

Aşa-déră pomenele, cu tóte că au fost în us şi la străbunii noştri păgânĭ, pentru aceea nu se pot desbrăca de sensul moral; căcĭ credĕnd ei în elisiu şi tartar, cu necesitate morală erau astrinşĭ ca sĕ se îngrijéscă de atarĭ mijlóce, prin carĭ aveau a se însinua graţiei Deilor, — de aicĭ espresiunile „*placare deos*“ — *placatos......* *qui* „*volet esse deos*“ — dice Ovidiu în eleg. III. libr. I. trist. — şi celea mai nimerite mijlóce, precum ne arată şi biblia, erau mila faţă de cei sĕracĭ. Prin urmare cu tóte rătăcirile lor enorme dela legea positivă dumnedeéscă, străplăntată nouă prin mâna lui Moise, tot mai aveau şi Romanii cei vechĭ credinţa în Dei, şi nemurirea sufletului, raiŭ, iad, ca şi dogme elementare ale religiunei naturale. Aşa-déră până ce stimatul d-n „Doctor“ nu va puté dovedi, că străbunii noştri nu credeau absolut în nimic dincolo de mormênt, nu pot subscrie aserţimea d-sale, că pomenele sunt introduse din punct de vedere material şi nu moral.

După acésta l'aşĭ mai întreba pe d-l „Doctor“, că de ce propune numai ştergerea pomenelor servite cu vinars, lăsând neatinse cele servite cu vin? Aicĭ vĕd o neconsecenţă. Căcĭ lucru probat prin esperienţa de tóte dilele e, că atât vinul, cât şi vinarsul, décă se consumă fără cumpĕt, turbură, irită, produce sfadă şi ruşine, şi-l aţîţă pe om la pĕcate; şi din potrivă, luat cu cumpĕt, ambele pot veseli inima omului. Eu nu pot crede sĕ nu fi simţit vre-odată stim. d-n „Doctor“ efectul salutar al unui pahar de apetitorium, mai cu sémă înainte de gustarea bucatelor uscate şi vêrtóse?! Apoi sĕ nu cugete d-sa, că Românii noştri la pomene impart atâta beutură, până ce-şĭ sparg capetele; cine vorbesce astfel, acela scrie de lângă masa de prescris receptele, şi nu din esperienţă; la comândărĭ de obiceiu se string sĕracii, cărora se dă câte-un păhărel de vinars, şi apoi colac cu ceva supă şi, nicĭ prin gând nu-i vine nimenui sĕ se îmbete cu acea ocasiune.

In urma celor dise, părerea mea modestă e, că pomenile se vor desrădăcina din sînul poporului numai de-odată cu credinţa s. nóstre religiunĭ, ceea ce nu se va întêmpla nicĭ-odată; şi fiind-că Românul nostru nu face pomană numai când móre cine-va; ci în decursul anului mai adese-orĭ, mai cu sémă tómna, după ce gată cu lucrul câmpului sub numire de „masă“, orĭ „feştania“, când de ordinar îşĭ invită neamurile, dându-le sub colorit religios faţă de petrecere socială, orĭ ospĕţ creştinesc; a şterge acuma beutura şi cu acea ocasiune dela masa Românului ar însemna atâta, cât a-l despoia şi de cele 2—3 óre de ve-

l compătimescă, căci el s'a lăpĕdat de sěi şi s'a aruncat în brăţele adversari- noştri, — al Ungurilor a fost şi Un- rii l'au arestat. Acum rabde. De cum-va credut „pater"-ul Pandovits, că ţinênd cu nguri, va pute sĕ administreze banii ólei cum va vré, s'a înşelat amar.

—o—

Vladimir V. de Repta, archimandrit- itrofor şi vicar general al Metropoliei ucovinene, la propunerea colegiului pro- soral dela facultatea teologică din Cer- uţi, a fost numit din partea Majestăţii ale *doctor în sf. teologia.*

—o—

Un deputat între baionete. Din Hajdu- adháza se telegrafiéză, că la alegerea func- onarilor municipalĭ, ce s'a făcut acolo altăerĭ, solgăbirěul baron Dégenfeld Pál a rocedat cu o volnicia ne mai pomenită ţă de Maghiarĭ. Pe funcţionarĭ nicĭ n'a sat sĕ-i mai alégă ómenii, ci simplamente a numit el aşa cum i-a plăcut. Deputatul etal Tatár Gábor a protestat contra fără- elegilor, dér solgăbirěul i-a astupat repede ura, căcĭ l'a dat pe mâna gendarmilor, arĭ între baionete l'au dus, şi l'au închis. césta e o nouă probă, că tóte în lumea césta se rěsbună. Ungurilor le cădea bine lăudau pe slujbaşii unguresci când făceau semenea volnicii cu Românii. Dér acum tă, că slujbaşii au căpĕtat curagiu şi nicĭ aşi-şĭ Ungurii nu se mai pot apĕra contra olniciilor lor. Aşa le trebue! —

—o—

Prelegere publică. Atragem atenţiu- nea publicului român din Braşov asupra primei prelegerĭ publice din acest an, ce va ţine d-l profesor Ioan *Popea* mâne, Dumineca, la 4 óre p. m. în sala gimna- siului român din loc. Ar fi fórte de dorit ca aceste prelegerĭ, ce se vor ţine de aci nainte în fiă-care Duminecă până la Cră- ciun, sĕ fiă cât mai bine cercetate. Intra- rea costă numai 20 cr. (pentru studenţĭ 10 cr.). Venitul e destinat pentru scopurĭ culturale românescĭ.

—o—

Inventatorul dinamitei a murit. Din San-Remo se telegrafiéză, că *Alfred Nobel*, inventatorul dinamitei, a murit. Toţĭ sciu, ce marĭ reforme a produs pe terenul tech- nicei acest om prin inventarea dinamitei, care nu este alt-ceva, decât o materiă ex- plosivă, compusă din mai multe alte ma- terii. Astădĭ dinamita se folosesce pretu- tindenea la spargerea pietrilor şi a stânci- lor, uşurând astfel formarea drumurilor, tunelurilor etc. Dinamita în sine nu este o materiă periculósă, deóre-ce ea, décă e bine pregătită, nu esplodéză, decât numai décă 'i-se dă foc. Faţă cu alte materii es- plosive, dinamita mai are şi avantagiul, că ei nu-i strică umedéla, ér când esplodéză are o putere aşa de mare, încât póte sĕ arunce în aer cele mai marĭ clădirĭ, stânci, orĭ chiar şi grămedĭ de fier. Nobel a mai inventat şi praful fără fum, care însĕ se întrebuinţéză numai la armată. Când se împuşcă cu acest praf, rĕmâne în urmă numai o mică céţă, care îndată dispare. Acestea sunt invenţiunile, carĭ pe Alfred Nobel l'au făcut nemuritor. Toţĭ membrii familiei lui, care e de origine din Svedia, s'au ocupat cu meseria acésta cu succes frumos. Tatăl sĕu încă s'a distins prin in- ventarea nitroglicerinei.

—o—

„Creaţiunea" lui Haydn. Producţiu- nea de Joi s'a dat cu un strălucit succes în tótă privinţa. Sala dela otelul Central era înţesată de public, dér aprópe jumĕ- tate din ea era ocupată de coriştĭ, coriste şi musicanţĭ, carĭ vor fi fost cu totul la vre-o 200. Mâne se va cânta „Creaţiunea" lui Haydn a doua-óră. Amatorii de musică sĕ nu lipsescă dela acest grandios concert.

—o—

Aniversarea expediţiunei lui Vasco de Gama. In anul viitor 1897, Portugalia va serba aniversarea de 400 de anĭ a ex- pediţiunei lui Vasco de Gama. In ḑiua de 8 Iulie 1497, acest mare explorator a ple- cat din portul Lissabona, ca sĕ deschidă drumul de navigaţiune spre India. Ani- versarea acestei ḑile va fi serbată din par- tea Portugaliei cu mare pompă, la care serbare vor fi învitate tóte statele Europei. Se vor arangia în Lisabona exposiţiunĭ geografice, etnografice, nautice şi alte ex- posiţiunĭ. Portul va fi iluminat în mod feeric timp de opt ḑile. Se fac, cu un cu- vênt, marĭ pregătirĭ.

—o—

Pentru parochia vacantă a Braşovu- lui-vechiŭ s'au insinuat până acum 7 con- curenţĭ, dintre carĭ preotul Constantin *Di- mian* şi-a ţinut cuvêntarea de probă în biserica din Braşovul vechiŭ Dumineca trecută, ér ceilalţĭ 6 şi-o vor ţine în urmă- tórea ordine: Iosif *Maximilian*, parochul din Ghimbav, Dumineca în 1 Dec. v., Ioan *Leucescu* parochul din Rotbav în 6 Dec. v., Iosif *Comanescu* parochul din Codlea în 8 Dec., G. *Ludu* preotul capelan din Preşmer în 15 Dec., G. *Sglimbea*, paroch în Cuciu- lata în 22 Decemvre, ér clericul Romul *Mĕeruşanu* din Măeruş în 25, eventual 26 Dec. st. v.

—o—

Sfîrşitul unui beţiv. Un locuitor din Brain-sur-l'Antion (Francia) trecênd prin- tr'o stradă a oraşelului, zări pe trotuar ca- davrul prăjit al unui beţiv din acel oraş numit Jean Babin. Corpul era ars peste tot şi abia mai avea câte-va bucăţele din fostele lui vestminte, cu totul carbonisate. Primarul oraşului, fiind avisat, voi sĕ între în casa lui Babin, îi fu ou neputinţă însĕ de-a străbate. Uşa era încuiată pe dinăintru. Se chiămă un lăcătuş. In mijlo- cul casei zăcea sora lui Babin, beată mórtă; lângă dênsa erau trântite trei sticle de ra- chiu, góle. Magistratul trebui sĕ aştepte până ce acea femeie s'a mai trezit pentru ca sĕ pótă căpĕta un rĕspuns dela dênsa. Ea istorisi atuncĭ, că în timpul nopţei, ea şi fratele sĕu beuseră conţinutul celor trei butelii de rachiu, că la un moment dat, Babin voind sĕ se aşeḑe pe un scaun, perdu echilibrul, a căḑut pe foc, de care s'au aprins repede vestmintele sale. Nebun de durerea arsurilor, Babin s'a năpustit în stradă pe când sora sa a încuiat uşa pe dinăintru şi căḑù beată mórtă pe scândurĭ.

—o—

Ingropaţi în zăpadă. Două-ḑecĭ de Spaniolĭ, intrară ḑilele trecute în Francia prin trecĕtórea Gavarnie. Pe drum o fe- meiă, care făcea parte din caravană, cu puterile sleite de călĕtoriă atât de lungă, ne mai putênd sĕ continue drumul, se culcă pe zăpadă. Ceilalţĭ îşĭ continuară dru- mult fără a încerca se transpórte pe sĕr- mana femeiă la Gavarnie, care era la o dis- tanţă de două óre din acel punct. Numai bĕtrânul şi fratele nenorocitei, rĕmaseră lângă ea, fără ca sĕ o pótă transporta din causa zăpeḑei, care avea doi metri de gro- sime. La Gavarnie, trei Spaniolĭ din ace- laşĭ sat cu nenorociţiĭ părăsiţĭ în mijlo- cul zăpeḑii, cuprinşĭ de remuşcare, is- torisiră faptul la câţi-va locuitorĭ. Cu tóte, că era nópte şi un ger cum- plit, doi ţĕranĭ, carĭ cunosceau bine locali- tăţile, plecară în căutarea lor, cu torţe aprinse. Aceştĭ nenorociţĭ erau p'aci în- gropaţĭ în zăpadă şi în urma strigătelor lor reuşiră sĕ capete rĕspuns şi erau aprópe sĕ-i găsescă şi sĕ-i scape, când de-odată un viscol teribil era sĕ-i îngrópe şi pe dênşii de vii în zăpadă şi îi făcură sĕ rĕ- tăcescă drumul. Cu mare greutate bravii ţĕranĭ putură sĕ regăsescă drumul şi sĕ se întórcă la Gavarnie. Tóte căutările fură zadarnice în timp de două ḑile. Abia a treia ḑi diminéţa nenorociţii fură găsiţĭ aprópe cu totul îngropaţĭ în nemeţĭ. Doi dintre ei erau deja morţĭ, cel d'al treilea era în nesimţire. Se speră sĕ fiă scăpat cu viaţă.

—o—

Epidemiă de tifus. In oraşul de lângă mare *Pola* a isbucnit epidemia de tifus, care secera tot mai multe victime. S'a con- stat, că bóla a provenit de-acolo, că locui- torii au început sĕ bea apă dintr'un apa- duct, al căruia canal trece printr'un pă- mênt plin de gunóie şi murdării, ér reser- varul se află în nemijlocită apropiarea de un cimiter. Cei ce s'au bolnăvit mai în- tâiŭ au fost muncitorii, carĭ au lucrat la canal şi au beut apă din el. De aci se vede, că acéstă primejdiósă bólă s'a iscat numai din causa apei.

—o—

Călindarul Plugarului pe anul 1897 este cel mai mare şi cel mai eftin între călindarele românescĭ apărute până acum. Conţine *11 cóle de tipar.* Numai partea li- terară şi economică conţine vre-o 80 pa gine format mare şi tipar compres garmond. In text se află şi câte-va ilustraţiunĭ fru- móse. Un esemplar costă numai 25 cr. De vêndare la Tipografia „A. Mureşianu" în Braşov.

Scirĭ mĕrunte din România. Regele Carol a primit din partea Impĕratului Aus- triei, o scrisóre prin care-i notifică căsă- toria Archiducesei Maria-Dorothea-Amelia cu Ducele Ludovic-Filip-Robert de Or- leans. D-l Comite de Thurn, însărcinatul de afacerĭ al Austro-Ungariei, a avut onóre a remite Regelui scrisórea de notificare.

— D-l Alex. V. Beldiman, directorul ḑiarului „Adevĕrul", se află fórte grav bolnav. Fiul sĕu, d-l Al. A. Beldiman, mi- nistru la Berlin, a sosit în ţéră, chemat de familiă.

— „Monitorul Oficial" publică decretul de numire al d-lui căpitan Cruţescu în postul de director al prefecturei poliţiei Bucurescilor, în locul d-lui N. San-Marin, demisionat, precum şi decretul de numire al d-lui căpitan Milicescu în postul de inspector de poliţiă la colórea de Negru în locul lui Ionel Antonescu. San-Marin şi Antonescu au trebuit sĕ-şĭ dea dimisia din causă, că au luat parte la escesele poliţiei din ḑilele trecute.

— Se vorbesce de dese consfătuirĭ ale grupului fostului ministru Eugen Stă- tescu. S'a constatat, că în Cameră d-l Eu- gen Stătescu dispune de vre-o 25 amicĭ, dintre carĭ d-nii Djuvara, Iunius Lecca, Schina, An. Stolojanu etc.

— Joi în 10 Decemvre, fiind ani- versarea *luărei Plevnei* a fost mare slujbă la biserica catedrală din Dealul Spirei. M. S. Regele a asistat la liturgiă încun- jurat de casa sa militară. După serviciul diviu trupele au defilat înaintea M. S. Regelui.

— Joi séra s'a dat la palat un prânḑ de gală în onórea ḑilei a luărei Plevnei. La acest prânḑ oficios au luat parte toţĭ oficerii superiori din garnisónă.

— Se vorbesce, scrie „Timpul", că în locul părintelui Dr. Demetriu Radu, nu- mit episcop la Lugoş, sĕ fiă adus ca preot gr. cat. în Bucurescĭ Dr. Iacob Radu, pro- fesor la seminarul din Blasiu şi frate cu noul episcop de Lugoş...

ULTIME SCIRI.

Bucurescĭ, 11 Decemvre. Depu- tatul Politimos în şedinţa de astăḑĭ a Camerei a rugat pe preşedinte sĕ convóce pe deputaţĭ şi senatorĭ la o conferenţă intimă, ca să se arate, că majoritatea parlamentului nu vrea sĕ facă dificultăţĭ guvernului în re- solvirea cestiunei Metropolitului-Pri- mat. „Sunt liberal", ḑise d-l Politi- mos, „şi ţiu ca ţéra sĕ scie, că de- tronarea Metropolitului nu este opera partidului liberal". (Sgomot). Preşe- dintele, ca şi ministrul cultelor, de- clară, că guvernul nu va face nicĭ un pas în acéstă cestiune fără con- simţĕmêntul Camerei.

Bucurescĭ, 11 Decemvre. Érăşĭ sunt prospecte de împăcare între grupul Fleva şi guvern. Se mai asi- gură, că şi cei mai mulţĭ membri ai Sinodului sunt deja câştigaţĭ pen- tru o pacînică deslegare a cestiunei metropolitane prin graţiare séu chiar prin revisuirea sentinţei Sinodului.

---

elie şi bucurie, ce-o simte atuncĭ, când în- chină câte cu un pahar de beutură veci- nului, fratelui, cumnatului orĭ cuscrului sĕu. Apoi décă domnilor le este iertat sĕ-şĭ facă balurĭ şi petrecerĭ; amusându-se cu beu- turĭ mai scumpe, pentru-ce sĕ nu-i fiă ier- tat şi poporului ţĕran a-şĭ petrece în so- cietatea prietenilor în mod cuviincios vre-o câte-va césurĭ, amusându-se după firea lui şi el cu beuturĭ cevaşĭ mai irităciόse, cum e şi vinarsul?!

A scóte vinarsul cu totul din viéţa de tóte ḑilele a poporului plugar muncitor, astăḑĭ mai cu sémă după ce viile s'au pus- tiit, e lucru cu neputinţă; şi nu în sine vinarsul, ci abusul cu el aduce nefericire peste capetele multor individĭ, ce nu-şĭ sciu pune cumpĕt; déră în urmă abus se póte face de gustarea tuturor bunĕtăţilor şi plăcerilor lăsate pe mâna omului. Şi că vorbesc din experienţă, étă un cas:

Scriitorul acestor şire a încercat cu credincioşii sĕi la anul 1892, şi prin pro- tocol s'au obligat 150 de poporenĭ, că mai mult la comăndări şi feştănii nu vor îm- părţi vinars; ci cu banii ce-ar trebui sĕ-i cheltuéscă pe vinars, sĕ se înfiinţeze *„un fond filantropic"*, din care în tot anul la Crăciun, cu jumĕtatea sumei incurse, sĕ se îmbrace copiii săracĭ, ce cercetéză şcóla, éră cu cealaltă jumĕtate a venitului în me- moria ḑilei de 15 Maiu — chiar atuncĭ ţi- nusem şi adunarea — sĕ se cumpere bu- cate şi sĕ se împartă între săracii comunei.

Aşa déră că era scop sublim acesta? Ce speranţă, ce prospect frumos pentru un viitor fericit!! Şi ce a fost urmarea? In- tr'un an de ḑile, cât timp în comună n'a fost vinars de prune fabricat de câtră po- porenĭ în căldărĭ micĭ — *la noi esistă pân' la 30 astfel de căldărĭ*, şi când sunt prune multe forméză un isvor capital de venit pentru locuitorii comunei, avênd şi prunele preţ scump, — ómenii noştri cât de ruşine, cât de silă şi-au ţinut cuvêntul, dér observai de pe feţele lor, că nu le ve- nia la socotélă hotărîrea, la masă erau pu- ţine vorbe de distragere, o tăcere silnică domnia peste mesenĭ, nu vedeai vioiciunea de mai înainte, închinăturile de sănătate a gazdelor casei, pomenirea cu laudă a de- funcţilor pentru carĭ se făcea pomana: tóte rĕmaseră, şi vedeai din tótă purtarea me- senilor, că le lipsesce ceva, adecă motorul principal al vioiciunei; — vinarsul le lip- sea; şi déră vei crede, că în schimb ni-s'a sporit „fondul filantropic"? — Nici un ban n'a incurs în el; şi la anul, când bunul Dumneḑeu a dat prune în abundanţă în comună, avênd locuitorii vinars făcut de ei, chiămat fiind la binecuvêntarea câtorva mese, cu durere am observat, că înainte de a se pune la masă, învitaţiĭ toţĭ de-a rêndul erau ospătaţĭ cu vinars împărţit pe furişul pe afară, ca nu cumva sĕ iau séma, ce vĕḑênd înfruntându-i li-am spus, că de- cât sĕ vĕ ospătaţĭ pe ascuns şi sub durata slujbei, décă nu vĕ convine hotărîrea vós- tră, — împărţiţi-vĕ beutura aicĭ la masă cum se cuvine şi cu cumpĕt şi nu vĕ fa- ceţĭ de rîs şi ruşine pe sub streşinele graj- durilor.

Étă o esperienţă tristă, de învĕţ pen- tru toţĭ acei idealiştĭ — precum eram şi eu atuncĭ, — carĭ voesc sĕ schimbe obice- iurile Românului; acelea cel mult le poţĭ ordina, şi sĕ le daĭ curs într'o direcţiune, ce sĕ se unéscă cu simţul moral şi estetic, déră străforma şi desrădĕcina nicĭ-odată, de unde şi ḑicala: *„naturam şi furca expel- las tamen usque redibit"*.

Aşa-déră, după mine, nu abrogarea pomenelor nóstre, ci regularea şi susţinerea lor în starea, ce sĕ unesce cu simţul reli- gioso-moral şi social, trebue sĕ fiă scopul suprem al fiă-căruĭ bărbat ce-şĭ propune promovarea binelui moral şi material al poporului nostru.

Meseşanul.

Grierul.

(Din datinele şi credinţele Românilor despre insecte).

Grierul se mai numesce în Bucovina înca şi *Grieruş şi Greluş*; în Moldova şi Muntenia: *Grier şi Greer* [1]), éră în Bănat: *Greeruş* [2]) *şi Greluş* [3]).

[1]) Rîndunica, revistă lit. sciinţif. şi folcloristică an. I. Iaşĭ. 1893. p. 105; — B. Nanian: Elemente de ist. nat. Part. I. Zoo- logia, Bucurescĭ 1873 p. 138; — D. Ana- nescu: Curs elementar de ist. nat. S. III. Zoologia, Bucurescĭ 1874 p. 219.

[2]) Familia an. XXVI. Oradea-mare. 1890 p. 479.

[3]) G. Cătană: Poveştile Bănatului S. III. Gherla 1895 p. 35.

Bogatul şi Sĕracul

în spiritul lumei şi în ordinea Provedinţei.

de **Prof. Dr. Elefterescu.**

Ce este bogatul în spiritul lumei? — Este un om de jocurĭ, de serbărĭ, de privelişti şi de petrecerĭ, a căruia tótă mărirea stă în a trăi într'o îngâmfare deşértă, a-şĭ îndestuli tóte patimele, şi care nu pune altă margine poftelor sale, decât pe ale bogăţiei.

In ordinea Provedinţei însĕ, el este un ânger de pace şi de mângăiere, pus între Dumnedeu şi ómenĭ, ca sĕ termine împărţéla bunurilor pe pământ. El este solul cerului şi ca un apostol al Provedinţei, îndatorat a-o face pe acésta cunoscută celor ce nu o sciu, şi a-o desvinovăţi către acei ce o învinovăţesc; el este ca şi stéua dilei, al cărei strălucitor mers vorbesce tuturor de mărirea făcĕtorului sĕu. Bogatul prin binefacerile sale vorbesce inimei tuturor ómenilor despre înţelepciunea şi bunătatea Dumnedeéscă; şi după cum este sgârcit séu darnic, simţitor séu cumplit, se face pentru popóre un obiect séu de spaimă, séu de mângăiere: un deu, de este bine făcĕtor; ér o fiară, décă este barbar.

Acum sĕ vedem, *ce este sĕracul după spiritul lumei?* — El este o fiinţă părăsită, prigonită, o tristă lăpădătură a întregei naturĭ, care pare a fi uitată de Provedinţă, care se tîresce cu dispreţ pe faţa pământului.

In ordinea Provedinţei, din contră, sĕracul este óre-cum cel mai interesant din lucrurile sale, şi fiind-că în secretul înţelepciunei sale a făcut pe bogat preţios şi trebuitor sĕracului, a voit ca bogatul sĕ fiă protectorul sĕracului, şi sĕracul mântuitorul bogaţilor pe pământ, dându-le mijlóce de-a preface bogăţiile lor în binefacerĭ, carĭ sĕ le servéscă a cumpăra cerul; sĕracul în ordinea Provedinţei este tot-de-odată un judecător, care ţine în mâna sa sórtea celor marĭ şi a celor bogaţĭ, şi care grămădesce pe capul lor binecuvêntărĭ séu blăsteme.

Adecă într'un cuvênt, bogatul şi sĕracul în ordinea Provedinţei sunt în potriva ideei, ce noi ne facem despre ei. Bogatul are ordinea sa, şi sĕracul drepturile sale; unul ca sĕ dea, altul ca sĕ priméscă. Bogatul este ministru şi sĕracul favoritul.

Nu posiţiunea avuţiilor marĭ, ci înţelépta întrebuinţare a averei, fiă mare, fiă mică, ne face bogaţĭ.

Nu averile marĭ séu micĭ, pe carĭ le numim ale nóstre, ne fac bogaţĭ séu sĕracĭ, ci modul cum le întrebuinţăm şi cum le privim ca mijloc séu ca scop al vieţei nóstre. Sunt în adevĕr mulţĭ în cele mai marĭ avuţii şi sunt sĕracĭ, şi mulţĭ în neavere şi sunt bogaţĭ.

Trebue sĕ cunóscem, că sĕrăcia este elementul spiritelor celor marĭ, mama înţelepciunei, crescĕtórea omenirei, aflătórea tuturor artelor şi sciinţelor şi condăcĕtórea cea curagiósă prin prăpăstiile munţilor şi prin valurile mărilor.

Avuţia amorţesce corpul şi sufletul, împedecă sborul spiritului, îl înécă şi îl omóră prin plăcerile trupescĭ, demoraliséză popóre întregĭ, produce bóle, pofte şi avuţii neaudite.

Sĕracul este bogat de speranţe şi proiecte; viéţa lui îi trece ca în sbor între cugetărĭ şi presimţirĭ, pe carĭ bogatul nu le cunósce.

Neaverea ne aplécă érăşĭ la pieptul cel făcĕtor al naturei, ér bogăţia ne duce la slăbiciunĭ, la certe şi dispute pentru rangurĭ, la nesimţire şi pofte imorale.

Nu este dér mai bogat muncitorul cu o cójă de pâne, care o mănâncă cu mulţămire şi în odihna sufletului sĕu lângă rĕcorosul isvor de apă limpede, decât bogatul nesaţios şi desfrênat, care din causa sângelui stricat şi a puterilor slăbite nu póte sĕ se bucure de preţiósele nutrimente, ce îi stau înaintea lui? séu şi decât bogatul făcĕtor de rele, de care toţĭ fug şi se tem, şi care nu póte avé nicĭ un amic adevĕrat?

Dobêndirea averei este adevĕrată măestriă, dér buna ei întrebuinţare este o măestriă şi mai mare; cine însĕ nu cunósce măestria întrebuinţărei, pentru acela averea nu este avere.

Sĕ fim întot-déuna stăruitorĭ şi cumpătaţĭ, îndestulindu-ne cu hrana, cu îmbrăcămintea şi cu locuinţa, care puternica mână a Provedinţei a binevoit a ni-o da. Sĕ avem tot aceeaşĭ mulţămire de-o căsuţă curată, ca şi de un palat strălucitor, de-o simplă şi sănĕtósă mâncare, ca şi de bucatele cele mai alese şi preţióse; de-o haină simplă şi modestă, ca şi de una mai scumpă şi luxósă.

De ne vom mărgini trebuinţele nóstre, în scurtă vreme vom poseda avere şi mai multă decât ne va trebui spre mulţămirea nóstră, şi aşa în loc de a aştepta dela alţii facere de bine, vom fi şi noi în stare de a face altora bine.

Sĕ nu dorim respectul acelora, carĭ numai pentru strălucirea hainelor şi înălţimea gradului te preţuesc, căcĭ respectul acelora, carĭ ne preţuesc pentru curăţenia inimei şi pentru meritul virtuţilor, îl vom dobêndi negreşit.

Sĕ ne silim, ca prin virtuţile inimei sĕ strălucim înaintea ómenilor şi sĕ nu dorim strălucirea externă, şi peste puţin vom cunósce, că am ales partea cea mai bună.

De ne vom face slabĭ poftelor nóstre trupescĭ, puterile sufletului nostru şi ale consciinţei nóstre vor fi cu totul ale nóstre, şi nu le vom risipi în stăruinţe deşerte, nicĭ vom trăi mai puţin pentru noi decât pentru alţii.

Sĕracul are mai multă aplicare şi ocasiune spre plăcerĭ decât bogatul. Sĕracului şi cele mai neînsemnate lucrurĭ pot sĕ-i pricinuéscă mulţămire, în vreme ce ochiul bogatului le trece cu vederea şi le nesocotesce.

Cu cât vom petrece o viéţă mai simplă şi mai retrasă, cu atât mai puţină socotélă vom fi datorĭ sĕ dăm lumei. Cu cât ne vom sili mai mult ca sĕ ne îndestulim cu noi înşi-ne, neîngrijindu-ne de lucrările altora, cu atât mai curate vor fi plăcerile nóstre şi cu atât mai liniştiţĭ le vom puté gusta.

Viéţa retrasă şi petrecerea casnică sunt un mare bine, ele sunt apĕrătórele cele mai energice ale fericirei casnice.

Neaverea contribue mai de multe-orĭ decât bogăţia la desvoltarea nobilelor puterĭ ale sufletului şi la perfecţiunea celor mai înalte virtuţĭ. Er virtutea desvoltată în gradul cel mai înalt despreţuesce vredniciile cele lumescĭ şi bunurile cele temporale.

Sĕ nu dorim prea mult avuţiile; ele ne fac obiectul pismei, aduc cu sine lucsul şi o viéţă trândavă, şi de multe-orĭ produc slăbirea puterilor spirituale.

Décă însĕ Provedinţa ne-a binecuvêntat cu avuţii, sĕ împărtăşim cu cumpătare şi pe alţii de bucuriile acele curate, carĭ se dobêndesc printr'ênsele.

Sĕ privim tótă averea nóstră ca o împrumutare dela Prea puternicul stăpân al lumei, şi ca un mijloc, prin care sĕ ne putem face pe noi şi pe alţii mai desĕvêrşiţĭ şi mai fericiţĭ.

Ochii lumei caută fórte mult la luciul aurului şi al mărirei pământescĭ. Cel fără mijlóce, de-ar face faptele cele mai frumóse, rĕmâne în întunerec şi necunoscut. Către acela însĕ, pe care Divinitatea l'a binecuvêntat cu bunurĭ pământescĭ, îşĭ aţintesc toţĭ ochii cu băgare de sémă. Ce face este lăudat, şi fiind-că se laudă, se şi imitéză.

Numai cel mulţămit este în adevĕr bogat. Iubitorul de argint (lacomul) este întotdéuna nefericit, căcĭ el nicĭ-odată nu se mulţămesce cu cât sórtea i-a dat. Numai acel om avut este stimat şi iubit, care scie sĕ rĕspândéscă bucuriă în jurul sĕ Cel lacom după avere nicĭ-odată n póte fi îndestulit, căcĭ fiind cumpl către toţĭ, este cumplit şi către sin şi îşĭ tăgăduesce orĭ-ce plăcere vieţei.

Lacomul se depărtéză pe sin şi pe alţii de orĭ-ce lucru neapĕra trebuincios, se socotesce de sĕrac ş tremură, ca nu cumva din întêmplare sĕ sĕrăcéscă. Bunăstarea veci nului o privesce cu ochĭ rĕi şi pism îi róde inima.

Lacomului pentru un mic câştig 'i se par tóte iertate, încât el îş vinde credinţa, îşĭ tăgăduesce cuvêntul şi îşĭ calcă jurămêntul. De aceea omul trebue sĕ se depărteze de iubirea de argint, averea sĕ-i fiă dréptă, şi sĕ caute ca cu mijlóce binecuvêntate sĕ o înmulţéscă, şi prin urmare trebue sĕ fiă silitor şi econom la ţinerea casei.

Cine îşĭ cheltuesce averea sa fără socotélă, acela se lipsesce de cele mai apropiate mijlóce ale îndestulărei şi fericirei casnice, şi libertatea sa o supune robiei, se face sclavul dispreţului, al poftelor şi capriţielor altora, şi îşĭ pregătesce şie-şĭ şi familiei sale un viitor plin de mâhnire, de ruşine şi de miseriă. Sĕ nu risipéscă nimenĭ prisosul sĕu în jocurĭ de cărţĭ, în desfrênărĭ şi în petrecerĭ deşerte. Sĕ dăm sĕracului şi neputinciosului ceea ce noi putem şi sĕ nu ne lăsăm pe nimenĭ sĕ se întórcă nemângăiat dela noi.

Acesta este folosul, acésta este fericirea avuţiei; *căcĭ avuţia în mâna unui om binevoitor este un dar preţios; ér în mâna unui om avar şi cumplit este o plagă pentru omenire.*

Incă ceva despre pomenĭ.

Rĕşnov, Noemvre 1896.

Onorată Redacţiune! Prin o corespondenţă publicată în nr. 243 din anul curent al preţuitului diar „Gazeta Transilvaniei" şi semnată de părintele Babeş din Sohodol, sunt provocat a rĕspunde, décă este consult a se ţiné la pomenĭ toaste séu nu? Deşi cestiunea sulevată de părintele Babeş este resolvită, cred eu, în mod definitiv prin practica seculară a bisericii şi neamului românesc, şi deşi tonul nu prea colegial, în care vorbesce acea corespondenţă faţă de mine, de sigur ca sĕ fiă mai măgulitor pentru alt-cineva, mĕ dispenséză, cred eu, de a-i rĕspunde, totuşĭ cedând provocării ce mi-s'a făcut din mai multe părţĭ, rog pe On. Redacţiune a da loc în preţuita „Gazetă" următórelor:

Pomenile, precum înţeleg eu lucrul, şi precum se practică ele de veacurĭ la poporul român în tot locul, unde nu s'a alterat acest us prin slăbiciunile timpului, sunt acte de pietate cu caracter strict religios faţă de cei rĕposaţĭ; mai departe

---

Grierul e de douĕ felurĭ şi anume: unul de câmp şi altul de casă.

Grierul de câmp, numit altmintrelea în Bucovina încă şi *Căluşel*, *Căluţ-de-câmp* [4]) şi *Scripcăraş* [5]) lat. Gryllus campestris, germ. die Feldgrille, se deosebesce de *Grierul-de-casă* lat. Gryllus domesticus, germ. die Hausgrille, atât prin mărime cât şi prin colóre.

Grierul-de-câmp e negru, are cap mare, bolocănos şi corp scurtuţ, ér *Grierul de-casă* e ceva mai subţirel şi mai lungăreţ, are cap mai mic şi colórea gălbinie.

Grierul, după credinţa Românilor din Bucovina, e *năzdrăvan* şi cu mult mai tare de fire decât *Cucoşul*, pentru-că el cântă nu numai diua, ci şi după ce înseréză până la miedul nopţii. El cântă adecă şi asupra *Puterii nopţii*.

Şi fiind-că Grierul are o fire atât de tare de aceea cântă ei pretutindenea nu numai în locurile cele fórte adeseorĭ cercetate de ómenĭ, ci chiar până şi în cele mai singuratice şi pustii, fară ca *Puterea-nopţii* sĕ aibă vre-o înrîurire óre-şĭ-care asupra lui.

Din potrivă, décă s'ar încumeta şi ar cânta vre-un cocoş în astfel de locurĭ singuratice şi pustii, atuncĭ *Puterea-nopţii* cu mult mai uşor ar înrîuri asupra lui şi fórte lesne ar puté sĕ slăbéscă de fire.

Prin urmare un om care e nevoit sĕ petrécă nóptea într'un loc singuratic, într'o pustietate, cum aude un *Grieruş* cântând în apropierea sa îndată se mai liniştesce.

Fiind Grierul năsdrăvan şi ca atare putênd el cânta până la miedul nopţii, de aceea se mai numesce el de către unii din Românĭ încă şi *Cucoşel-de-nópte séu Cucoşel-de-miedul-nopţii*.

In sfîrşit, tot pentru-că Grierul e năsdrăvan, cunósce el îndată atât pe omul pe-al cărui câmp séu în a cărui casă petrece, cât şi pe cel străin. De aceea el nicĭ când nu face celui de casă séu celui cu câmpul vre-un rĕu séu daună, afară dóră numai atuncĭ când e zîdărit. Celui străin însĕ nu odată îi face câte-o strioăciune, care n'o póte aşa de lesne uita, adecă séu îi róde straele, séu 'i se bagă în urechĭ, séu altele de asemenea îi face [6]).

Sunetele, ce le produce atât *Grierul-de-câmp* cât şi *cel de casă* prin frecarea aripilor una de alta şi prin mişcarea piciórelor din dĕrĕt se esprimă în genere de către toţĭ Românii din Bucovina prin vorbele a *ţîrîi şi a cânta*, pentru-că Grierul, după cum am amintit mai sus, e încă un feliu de *cucoşel*.

Grierul *ţîrîesce* séu cântă de cum se desprimăvĕréză şi până către sfîrşitul tómnei, când începe a se reci.

Ţîrîitul lui însĕ însemnéză nu numai desfĕtare, ci el prevestesce adeseorĭ şi schimbarea timpului. Din causa acésta apoi Grierul se şi consideră de către toţĭ Românii şi mai ales de către cei din Bucovina de un *vestitor al vremii.*

Aşa cei mai mulţĭ Românĭ din Bucovina cred şi spun, că atuncĭ când cântă *Grierul-de-câmp* cu capul afară, adecă spre gura borţii în care locuesce, e un semn, că are sĕ fiă vreme bună, frumósă, senină, căldurósă, ér când cântă cu capul în bortă şi cu abdomenul întors spre gura acesteia, are sĕ fiă vreme rea, posomorîtă, vênturósă, ploiósă, şi frigurósă, căcĭ precum s'a întors el în borta sa, aşa se vor întórce şi nourii şi va ploua [7]).

Alţii însĕ spun, că atuncĭ când cântă *Grierii-de-câmp* mai are sĕ fiă *moloşag*, adecă

---

[4]) In Mitocul Dragomirnei, sat în districtul Sucevii, şi 'n Frătăuţul-vechiu, sat în distr. Rădăuţului.

[5]) In Tereblecea, sat în distr. Siretiului.

[6]) Credinţa Românilor din Volcineţ, sat în distr. Siretiului, dict. de Ioan Morariu, şi dict. de A. Jijie, stud. gimn.

[7]) Cred. Rom. din Mihovenĭ, Mitocul Dragmirnei, şi Costâna, sate în distr. Sucevii; Volovĕţ sat în distr. Rădăuţului; Părăuţ-pe-Siretiu, sat în distr. Storojineţului, com. de mai mulţĭ studenţĭ gimn. şi în Pârtescii-de-sus sat în distr. Homorului, dict. de Dumnica Baranaiu.

sunt mijlóce şi ocasiune de mângăiere pentru familiile întristate şi în acelaşĭ timp un mijloc de educaţiune.

Accentuez anume momentul acesta din urmă, pentru-că într'ênsul vĕd îmbinându-se în o formă nimerită o datină creştinéscă cu o credinţă religiósă străplântată aicĭ prin poporul nostru din Roma vechiă. La Romanii vechĭ era adecă credinţa religiósă, că ómenii de valóre trecuţĭ din acéstă lume îngrijesc şi după mórte de familiile lor. Din acéstă credinţă religiósă s'a desvoltat la Romanĭ cultul Manilor şi Penaţilor (deilor de casă). In onórea şi întru amintirea sufletelor acestor bărbaţĭ, Romanii la sĕrbătorĭ, când steteau la masă, cântau versurĭ de laudă, în carĭ espuneau faptele frumóse ale părinţilor şi înaintaşilor trecuţĭ din viéţă, cu intenţiunea, ca sĕ esciteze în tinerĭ tendinţa de a-i imita.

Acest obiceiŭ, păstrat de poporul nostru dela Romanĭ, îl vedem şi astădĭ observându-se, se înţelege de sine în formă strămutată după învĕţăturile bisericii creştine. Conform acestei vechĭ datine, ceea ce se vorbesce la pomenĭ se ia din viéţa şi faptele rĕposaţilor; ér închinările se fac de regulă prin cuvintele: Dumneḑeu sĕ ierte şi sĕ odihnéscă pe rĕposatul! Accentuarea momentelor mai însemnate din viéţa rĕposaţilor în discursurile, cu carĭ se întreţine poporul nostru la astfel de ocasiunĭ, are neapĕrat o însemnată valóre educativă familiară, pentru-că cu chipul acesta li-se dă faptelor frumóse ale rĕposaţilor însemnătatea, ce li-se cuvine, şi se perenéză, ca tradiţiunĭ familiare, atât pentru cei presenţĭ, cât şi pentru generaţiunile următóre.

Este de sigur frumósă acéstă datină; şi datinele religióse şi naţionale au la noi, la Românĭ, o însemnătate mult mai mare, decât dóră la orĭ-care alt popor din lume. Scim adecă din istoria nóstră bisericéscă şi naţională, că în timpurile de tristă aducere aminte, prin carĭ a trebuit sĕ trécă poporul nostru, chiar datinele religióse şi naţionale au fost un factor puternic, care a contribuit în mare mĕsură pentru păstrarea nealterată a limbei şi legei strămoşescĭ şi peste tot a individualităţii nóstre naţionale.

A ţiné cu rigóre la frumósele datine religióse şi naţionale, aşa cred eu, că nu este nicĭ-decum un lucru condamnabil, precum mi-se insinuă, ci tocmai din contră, o sfântă datorinţă mai cu sémă astădĭ, când prin curentele greşite contrare bisericii, nĭ-s'au înmulţit atât de mult greutăţile în ceea ce privesce alimentarea simţului de pietate al credincioşilor; şi eu în vorbirea (séu cum ḑice D-l Babeş toast) ţinută cu ocasiunea înmormêntării regretatei soţii a D-lui Moise Moşoiu din Tohanul nou, la pomană n'am făcut nimic alta, decât am vorbit aceea, ce după datina seculară s'a vorbit şi se vorbesce totdéuna la astfel de ocasiunĭ.

Am accentuat adecă în vorbirea mea îngrijirea neobosită a rĕposatei de crescerea fiilor şi ficélor sale, ceea ce cu ajutorul lui Dumneḑeu 'i-a şi succes, şi am terminat cu închinarea îndatinată, ca Dumneḑeu sĕ odihnéscă sufletul rĕposatei.

Ceea ce susţine părintele Babeş, că cel mai nimerit mod de mângăiere a familiei rĕmase în doliu ar fi tăcerea, absolut nu sustă, şi nu póte susta; şi o astfel de aserţiune este în directă contraḑicere cu natura psichică a omului şi cu practica observată la astfel de ocasiunĭ atât de biserică, cât şi de societatea civilă. Este adecă fapt constatat, că omul în nĕcasurile şi în durerile sale simte mângăere atuncĭ, când vede, că şi alţii simt asemenea cu dênsul durerea; ér pe faptul acesta psichic se baséză condolenţa ce o esprimăm unul altuia în casurĭ de durere.

Din aceste puncte de vedere am procees eu în vorbirea mea, atât de mult condamnată de părintele Babeş. Şi fiind-că din tóte aşa se vede, că de-o condamnare a fost vorba în acea corespondenţă, adaug, că m'a surprins fórte mult, că părintele Babeş nu s'a ocupat de faptul regretabil, pe care l'a observat de sigur D-sa, şi anume, că un preot tinĕr s'a presentat la actul înmormêntării îmbrăcat, nu în haine preoţescĭ, cum se cuvine, ci îmbrăcat în haine civile şi cu pantalonĭ de colóre deschisă.

Preotul **Ioan Hamsea.**

HIGIENA.

Invĕţăturĭ morale şi sfaturĭ higienice despre bĕtrâneţe.

II.

„Inaintea celui cărunt sĕ te scolĭ, şi sĕ onoreḑi faţa celui bĕtrân“.

(Moise III., 19. 32).

Bĕtrânii vor mesteca bine alimentele în gură când mănâncă, pentru ca în stomac sĕ fiă uşor mistuite şi, lipsindu-le adesea dinţii, vor preferi mai mult alimentele moi, pentru a-le puté mistui cu înlesnire.

Este cu neputinţă sĕ arătăm, care e regimul alimentar cel mai potrivit la bĕtrânĭ, căcĭ sunt unii, carĭ se nutresc numai cu substanţe animale (cărnurĭ) şi le merge bine; alţii prefer o mâncare compusă mai mult din vegetale şi totuşĭ sunt sănĕtoşĭ. In orĭ-ce cas însĕ este mult mai de preferit un regim alimentar mai mult din vegetale şi póme, decât un regim cu substanţe animale. Fiă-care îşĭ cunósce alimentele, carĭ îi convin; un bĕtrân sĕ nu fiă lacom. Etă ce ḑice Sânta Scriptură în privinţa lăcomiei: „In mâncările cele „multe va fi slăbiciune, şi nesaţiul „va veni pănă la îngreţoşare. Pen„tru nesaţiu mulţĭ au pierit, éră ce„lui înfrânat 'i se va adăoga viaţa“. (Isus Sirac, 33—34).

Sĕ se siléscă a duce o viéţă regulată şi simplă, care contribue mai mult spre conservarea sănĕtăţii, până la cele mai adêncĭ bĕtrâneţe. Imbuibarea în mâncărĭ şi beuturĭ este mijlocul cel mai sigur către scurtarea vieţei.

Un traiu simplu ne umple punga cu banĭ, trupul cu sănĕtate şi sufletul cu veseliă. Este destul de a slăbi stomacul, organul cel mai principal de mistuire, şi a învenina trupul prin sucurĭ necópte şi stricăcióse. Beţivii şi mâncăcioşii, carĭ îşĭ încarcă stomacul cu felurite mâncărĭ şi beuturĭ iritante (aţîţătóre) de nervĭ, nicĭ-odată nu au avut viéţă sănĕtósă şi durabilă.

Mâncarea cea de séră va fi compusă din alimente uşóre de mistuit. Bĕtrânii nicĭ-odată sĕ nu mănânce mult la masă, ci în tot-déuna sĕ se scóle dela masă cu puţină fóme, căcĭ acésta este una din condiţiunile cele mai necesare pentru prelungirea vieţei lor. Ca beutură, apa cu vin este cea mai bună, care convine mai mult persónelor bĕtrâne. Vinul simplu nu va fi luat decât ca un tonic (împuternicitor) şi numai rare-orĭ póte sĕ-l bee, fiind-că altfel produce o congestiune cerebrală. Beuturile spirtóse sunt fórte vĕtămătóre pentru cei bĕtrânĭ, de-órece acestea au o acţiune specială asupra creerilor.

Ceaiul şi cafeaua sunt folositóre la bĕtrânii, carĭ sunt de un temperament limfatic, căcĭ aceste beuturĭ promovéză digestiunea (mistuirea); trebue însĕ a se bea în cantităţĭ micĭ şi nicĭ decum încontinu.

Metódele cele mai bune pentru tratarea bĕtrâneţelor sunt următórele: a uşura reînoirea şi hrănirea pe cât e posibil; a da corpului excitărĭ marĭ, fiind-că cele naturale séu împuţinat, şi a susţiné depărtarea părţilor celor stricate, întrebuinţând pentru ţinerea în curăţeniă a pielei în fiă-care ḑi spălăturĭ pe corp cu apă rece cu un burete şi un lepedeu (cearşaf) gros de pânză de tort muiat în apă rece, pus pe corp şi frecat bine până se face pielea roşie; ér în fiă-care sĕpĕtână câte-o baiă caldă.

La bĕtrânĭ adese-orĭ se observă constipaţie (încuietură, lipsă de scaun) care se póte delătura prin purgative uşore, precum: oleul de recină, sulfatul de magnesiă (sare amară), *apa de Buda*, *apa de Breazu*, *sursa „Alecsandru cel Bun“*, etc. Dosa, adecă cât trebue sĕ ia din aceste medicamente, este următórea: Din oleul de recină va lua câte 3—4 lingurĭ marĭ diminéţa pe nemâncate; din sulfatul de magnesiă, va pune într'un pahar mare cu apă, unde se va topi mai dinainte 20—30 grame zahar, 2—3 lingurĭ, amestecându-se bine, se va bea diminéţa pe nemâncate. Din apa de Buda şi apa de Breazu va lua în fiă-care diminéţă pe nemâncate câte-un pahar mare, după care în urmă va face o preumblare, fiă în casă, séu prin aer liber, dupa împrejurărĭ şi timp; şi se va abţiné dela mâncărĭ grele.

Diminéţa va lua câte-un ceaiŭ (tea), séu lapte dulce, care pe lângă că arangéză stomacul fórte bine, dă corpului şi o căldură sănĕtósă.

Exerciţiul activéză funcţiunele cele marĭ, precum respiraţia, circulaţiunea şi excitarea pielei, activéză căldura şi promovéză apetitul, făcêndu-se acesta întot-déuna înainte de mâncare, însĕ nicĭ-odată până la ostenélă. Imbrăcămintea bĕtrânilor trebue sĕ fiă călduróză, liberă şi uşóră, căcĭ circulaţia fiind fórte încétă, sângele are tendinţa de-a sta, ceea ce produce congestiunĭ.

Somnul este neapĕrat trebuincios sănĕtăţii. Somnul este de mare necesitate pentru a repausa corpul şi a repara pierderile făcute în timpul ḑilei. Cine voesce a alunga somnul, séu a-l scurta de tot, acela îşĭ scurtéză viéţa. Insomnia (lipsa de somn) produce cele mai grele bóle şi în cele din urmă omul móre. Sĕ ne deprindem de timpuriu la o viéţă regulată. De timpuriu în pat şi de timpuriu din pat; face pe om sănĕtos, vesel, bogat şi înţelept, ḑice Vesley. Sunt mulţĭ însĕ, carĭ caută a face ḑiua nópte, şi nóptea ḑiuă, ḑicênd, că este tot una a durmi şépte óre ḑiua, orĭ nóptea. Acéstă idee însĕ este cea mai greşită, căcĭ numai două óre de somn înainte de mieḑul nopţii este mai folositor pentru corp, decât patru óre după mieḑul nopţii séu ḑiua; acei ómenĭ rar ajung bĕtrâneţe adêncĭ şi fericite. (Cine voesce a ăvé un studiu mai amĕnunţit în privinţa somnului, citéscă articulul „despre somn“ în „Gazeta Transilvaniei“, numerile de Duminecă 16 şi 17 din 21 şi 28 Aprilie 1896).

In etatea bĕtrâneţei, creerii, ca şi celelalte organe, slăbesc; memoria începe a scădé, ideile sunt mai puţin ingeniόse, imaginaţiunea este scăḑută, de aceea nu trebue escitaţĭ. Creerii prin lucrurĭ de inteligenţă, nicĭ a ţiné prea lung timp încordate facultăţile intelectuale. Sunt bĕtrânĭ e drept, la carĭ vêrsta n'a atins în nimica agerimea acestor facultăţĭ; acestea însĕ sunt esceptiunĭ fórte rarĭ, cum d. e. a fost nemuritorul G. Bariţ, care în etate de 81 de anĭ avea mintea întrégă şi lucra tot cu aceeaşĭ ardóre pentru propăşirea neamului sĕu, ca în tinereţe, şi câţĭ alţii, pentru a căror amintire nu este aci locul.

Asemenea mai slăbesce la bĕtrânĭ vederea şi auḑul. Când un om nu mai póte vedé de bĕtrâneţe, nu trebue sĕ se servéscă de ochelarĭ, decât numai pentru neapărată trebuinţă, şi şi atuncĭ pentru puţin timp. Va înlătura lumina prea tare a sórelui purtând pălării cu bordurele late. Ochii vor trebui sĕ-i ude de 2—3 orĭ pe ḑi; véra cu apă rece şi iérna cu apă călduţă, care va ajuta fórte mult la vederea scăḑută.

Către sănĕtatea trupului sĕ vină şi sănĕtatea spiritului, inima desfătată; şi acésta se póte câştiga prin mulţămirea cu noi înşi-ne şi cu sórtea. Numai cel mulţămit este într'adevĕr şi bogat.

In tot cursul vieţei sĕ fim cu sânge rece şi cu blândeţe către nĕcasurile şi inimicii noştri, căcĭ sunt scurte ḑilele existenţei nóstre pe pământ, de aceea nu trebue sĕ le înveninăm prin mâniă şi iuţélă.

Invaţă în tinereţe prin muncă

---

vreme móle, ér când cântă mai rar are sĕ fiă vreme bună, senină [8]).

Alţii érăşĭ ḑic, că déca *Grierul-de-câmp* cântare, are sĕ se facă vreme bună, ér déca cântă mai încet are sĕ se facă vreme rea [9]).

In sfîrşit ḑic unii, că déca *Grierul-de-câmp* cântă va urma vreme bună, éră déca nu cântă va urma vreme rea [10]).

De regulă însĕ se crede, că atuncĭ, când cântă *Grierul-de-câmp* şi mai ales pe timpul cositului, are sĕ plóie cât de curênd ér când nu cântă, atuncĭ are sĕ fiă vreme bună [11]).

Pe când *Grierul-de-câmp* prevestesce, după cum am vĕḑut, numai schimbarea timpului, pe atuncĭ *Grierul-de-casă* prevestesce nu numai schimbarea timpului, ci şi alte întêmplărĭ.

Aşa, când cântă grierul acesta cu capul în bortă se crede, că stăpânului de casă îi merge rĕu, ér când cântă cu capul afară îi va merge bine [12]).

Când cântă tare e veste de bucurie, ér când cântă mai încet e veste rea de supĕrare; orĭ: când cântă tare se va face afară vreme móle séu are sĕ plóie, ér când cântă încet va fi secetă [13]).

Cânt cântă séra va fi vreme bună, ér când cântă diminéţa vor veni óspeţĭ [14]).

Când cântă înainte de ce are sĕ călĕtoréscă unde-va stăpânul casei, séu şi altul cine-va dintre căsenĭ, e semn rĕu, căcĭ atuncĭ respectivului trebue numai decât sĕ 'i se întêmple vre-o nenorocire séu altă neplăcere în călĕtoria sa séu se va întórce cu o pagubă acasă [15]).

In fine se mai crede, că déca unui om are sĕ 'i se întêmple vre-o nenorocire, atuncĭ *Grierul-de-casă* vine cu vr'o două séu trei ḑile mai înainte de acésta şi cântă în vr'o două séu trei serĭ în casa omului aceluia, éră după ce a suferit omul nefericirea se duce érăşĭ dela casa lui [16]).

(Va urma). **S. Fl. Marian.**

[8]) Cred. Rom. din Bilca Horodniculde-jos, sat în distr. Rădăuţului, com. de G. Teleaga, stud. gimn.

[9]) Cred. Rom. din Bilca sat în distr. Rădăuţului, dict de Catrina Crăsnean.

[10]) Cred. Rom. din Buninţĭ şi Mihovenĭ, sate în distr. Sucevii, com. de Vas. Strachină, stud. gimn.

[11]) Credinţa fórte lăţită în Bucovina.

[12]) Cred. Rom. din Volovĕţ, com. de Ilie Buliga, stud. gimn.

[13]) Cred. Rom. din Tereblecea, dict. de Catrina Epure.

[14]) Cred. Rom. din Cireş, sat în distr. Storojineţului, dict. de Domnica Burla.

[15]) Cred. Rom. din Fundul-Sadovei, sat în distr. Câmpu-Lungului, dict. de Catrina Latiş.

[16]) Cred. Rom. din Bosancĭ, sat în distr. Sucevii, com. de Sim. Şuţu, student gimn.

și diligință a-ți aduna cele trebuincióse, ca astfel la bětrânețe sě nu ai grijă de susținerea vieței, căci grija de nutremênt pentru bětrânĭ este cea mai amară.

Diligința și îndestulirea nu numai că sunt pregătirile cele mai ducětóre la scop, ci ele sunt și aromele vieței în anii cei mai dinainte. Ele fac, că îndreptând apăsătórele grijĭ, sě prindă în noi adêncĭ răděcinĭ un simț tot-déuna desfătat. Grijele timpurii aduc mai curênd îmbětrânirea și descărcarea puterilor de viéță.

In resumat, bětrânii vor duce o viéță fórte regulată și întru tóte acomodată tuturor regulelor higienice, căcĭ numai astfel îșĭ vor mai puté lungì firul vieții, care acum la acéstă etate este atât de subțire, încât o mică abatere dela viéța regulată póte aduce imediat mórtea, căcĭ după cum dice Sânta Scriptură: „Cunună de laudă sunt bětrânețele și „în căile dreptăței se află“. (Proverb Solom. 16, 33).

Intr'un număr viitor vom vorbi ceva despre „Higiena profesiunelor“.

Prof. Dr. Elefterescu.

Fenomene vulcanice.

(Urmare).

Vulcanii au aspectul caracteristic al unui con tăiat la vêrf, unde se găsesce o gaură în forma unei pâlnii, care se face din ce în ce mai îngustă către fundul vulcanului și trece mai adânc în scórța pămêntului, formând probabil unul séu mai multe canalurĭ, prin care se produce erupțiunea aburilor, focului și lavei. O astfel de gură în vêrful vulcanului se numesce *crater*.

Dér nu tot-d'a-una vulcanul are numai un singur crater; astfel în Islanda vulcanul Hecla are 6 craterĭ. Câte-odată se găsesce nu tocmai în vîrful vulcanului, ci este așeḑat pe lăturile (pólele) lui. Astfel este muntele Ararat, acest „rege al platoului armenic“, care ajunge înălțimea de 5604 m., și se găsesce acuma în linisce, dér era activ încă până la secolul al XV-lea.

Mărimea craterilor este diferită, mulțĭ vulcanĭ au craterii fórte marĭ de 500—1000 m. lățime și 100—500 m., séu mai mult adâncime; pe insula Java, unde se găsesc vr'o 30 vulcanĭ activĭ, tóte de înălțimea de 2000—3000 m., unul din ei Gununa Tenger are un crater imens, al cărui diametru este de 7500 m., (1 milă geogr.) tot atât de mare este și craterul vulcanului Uson (4886 m. înalț) pe peninsula Kamciatka.

Asemenea și înfățișarea din afară a craterilor nu este tot-d'a-una aceeașĭ — din unii es neîntrerupt aburĭ și fum, alții sunt plinĭ cu lavă rěcită; în unii se formézá lacurĭ, alții sunt ascunșĭ sub verdéța vegetațiunei — tóte aceste depind dela starea vulcanului și anume, décă este în stare de activitate séu este stîns. Dér nu este prea lesne a hotărî, décă vulcanul este stîns, căcĭ mulțĭ vulcanĭ după sute de anĭ de linisce ér încep grósnica lor activitate.

De esemplu Vesuvul, care înainte de teribila erupțiune dela anul 79 d. Ch. a îngropat sub cenușă orașele Herculanum și Pompei era liniștit, în timp de câte-va sute de anĭ; pe urmă ér cincĭ sute de anĭ aprópe nu era activ, avênd dela anul 1139 numai o slabă erupțiune în 1500, până la secolul 17 (erupțiunea dela 1631) pólele lui s'a acoperit de vegetațiune și chiar înăuntrul craterului se găsea o pădure de stejar și de alțĭ arborĭ. Despre activitatea lui trecută aminteau numai unele fumarole (isvóre de aburĭ) și câteva puțurĭ cu apă caldă séu sărată.

Ce privesce mărimea séu mai bine înălțimea vulcanilor și ea este variată. De esemplu vulcanii de pe cósta mărei Caspice, care în loc de lavă asvârl numai un fel de noroi, nu sunt mai înalțĭ de un metru séu ceva peste un metru. Vulcanul Consenquina (Equator) cunoscut prin erupțiunĭ fórte puternice este numai de 162 m., Vesuvul, lângă Neapol, este înalt de 595 m. și basa lui acoperă suprafața de $^3/_4$ mile geografice. Dér alții ajung la înălțimĭ colosóle. Astfel Araratul în Armenia, care-l cunóscem atât de bine din legenda biblică despre potopul și corabia lui Noe, și care este înalt de peste 5000 m.

Câțĭ vulcanĭ sunt pe pămênt, este fórte greu de terminat, chiar décă nu vom lua în considerațiune vulcanii submarinĭ, despre carĭ nu se scie prea mult. Dér și numěrul vulcanilor pe continent nu se póte hotărî așa de lesne.

In tot casul după datele cele mai nouě se numěră 328 vulcanĭ activĭ și până la 500, despre carĭ nu se scie positiv décă sunt în activitate séu despre carĭ avem cunoscință că erau activĭ în timpurĭ istorice séu în fine la carĭ, după starea craterilor și materiilor eruptive, relativ încă próspete, se póte presupune că erau în activitate în timpurĭ nu prea depărtate.

(Va urma.)

Credințe poporale.

III.

De când e așa bun de fugă iepurele?

După ce Dumnedeu a zidit lumea împreună cu tóte ce sunt în ea, și a chemat tóte vietățile la Adam, sě le pună nume — care cum s'a chema,—dice, că rênd pe rênd a întrebat pe fiă-care, cu ce s'a hrănit? La urmă, între cei mai codașĭ vine și urecheatul de iepure.

„D'apoi tu, jupâne, cu ce te vei hrăni?“ întrébă Domnul.

„Eu, — dice urechila, resucind la mustețe, — eu am socotit, sě mě hrănesc cu ómenĭ“.

Mirare mare a cuprins atuncĭ pe Domnul. Și unde nu? că dór' nu se aștepta la vorbe de astea dela jupân urechilă“.

„Cum—focarea te bată,—te vei hrăni tu cu ómenĭ? Dór' omul e făptura mea cea mai alésă, pe care l'am zidit în plină dragoste a mea și am pus înaintea lui tóte bunetățile pămêntului sě le foloséscă, tóte dobitócele sě le stăpânéscă. Unde-țĭ umblă mintea, sě te hrănescĭ tu cu ómenĭ?..“

— „Ba, Dómne, sě am iertare, eu mi-am pus capul, sě mânc numai ómenĭ.“—

....Așa, jupân Urechilă... Era sě ne mânce pe toțĭ încă în strămoșul Adam, décă era sě fiă pe gândul lui. Vorba ceea: „mórtea cailor pe voia cânilor“.

Dér Domnul n'a lăsat acuma-dată, sě-șĭ facă Dumnealui atât de ales ospěț.

„Mai lasă“ — dice dér. „Cuvêntul dat omului nu l'oiu trage. L'am făcut stăpân, stăpân rěmâne peste voi tóte. Ci tu caută de cojocul těu. Feresce-te de om, unde numai îl vedĭ, că te jupesce și te trage în frigare. Acésta sórte croită-i pentru tine“...

...S'a supărat acum jupânul. Ochii lui věrsau lacrěmĭ de durere — amare ca pelinul și marĭ cât bobii de păsulă. Urechile-i cinstite se legănau trist ca două poțóle acușĭ înainte acușĭ înapoi.

Cuvintele Domnului au lovit greu în ambițiunea lui.

Avea rost, sě fiă supărat. Cum nu? — și dojenit și înfricat!..

Dér dojana ca ea — încăpea în urechile lui; mai tare-i era de frică.... aia, aia?.... Cum sě-șĭ mântuéscă el pielea, décă îl ia omul la gónă?...

Până acolea adecă iepurele n'ar fi avut vinjoșia, nicĭ iuțimea de astădĭ. Un cățăluș blăstămat, ba și omul putea sě-l ajungă în fugă.

— Când socotea la asta — și cum n'ar fi socotit acuma? — supărare ca un věl gros de cétă i-se îngreuna peste tótă ființa acoperindu-l ca și cu un cenușer prost.

Era stare de desperat acésta. Și de se trăgea mult nu stau bun, că nu ar fi desperat ce Urechilă, și în desperare póte era gata sě-șĭ tragă atare glonț în ceafă, decumva Domnul nu ar fi luat sémă la chinurile lui și nu ar fi mângăiat durerea sângerândă.

Ci Domnul, milostiv cu tóte făpturile sale, l'a miluit și pe el. Și cum?

Miluitu-l'a așa, că a întărit închieturile lui și i-a învârtoșat vinele, încât décă va apuca-o la tălpășița — — — — el Sarsaila sě-șĭ scótă limba de-un cot, dér de ajuns tot sě nu-l ajungă.

De-atuncĭ déră e jupânul așa bun de fugă.

(Audită în Betfia).

Koeváry.

MULTE ȘI DE TOATE.

Fómetea în India.

Cuvêntul de „fómete“ este în cele din urmă două sěptěmânĭ cuvêntul de ordine al telegramelor din India. Nu mai puțin decât 36 milióne de ómeni sunt espușĭ morței de fómete, décă nu vor începe „cât mai neîntârdiat“ ploile.

Intr'un mare meeting, ce s'a ținut dilele acestea, un bětrân cunoscětor al Indiilor a arătat, că istoria ni-a dovedit că furia fómetei face acolo visitele ei regulat în intervale de 19 anĭ, înmormêntând milióne de ómenĭ.

Cea din urmă catastrofă a fost în anii 1877—78, când au murit de fóme peste 8 milióne de locuitorĭ.

Diarul englez „Echio“ a arătat deunădĭ, că în general mor în India câte-un milion de ómenĭ pe an. Décă nu vine așteptatul vênt numit „Monsun“, care aduce plóia, se întinde o secetă teribilă în tóte acele părțĭ ale Indiei, unde irigația este neglijiată, séu unde săpăturile de fântânĭ nu au dat resultatele dorite.

Indată ce încep amenințările fómetei sutimĭ de mii de locuitorĭ dela sate, desperațĭ, că nu pot lucra pămêntul, cu desěvêrșire uscat, alérgă spre orașe, ca sě găséscă ocupație la orĭ-ce muncă. Cea mai mare parte din ei nu capětă mai mult decât o plată de 6—7 rupii pe lună. O rupie a trebuit sě valoreze aproximativ 2 lei 10 banĭ (1 fl.), dér actualmente nu valoréză decât numai 1 leu 50 banĭ (séu 70 cr.)

Cu asemenea miserabilă sumă aceștĭ nenorocițĭ trebuie sě se hrănéscă o lună, când, în acelaș timp, prețul pânei se sporesce din di în di.

Actualmente din causa secetei, pămênturile Indiei au rěmas nelucrate, și acésta va sě dică, că furia fómetei va domni cel puțin până la Septemvre anul viitor.

*

O glumă seriósă.

Un mare proprietar din Paris, întorcêndu-se dilele trecute din Havre, întêlni în compartimentul vagonului în care călětorea, pe un tîněr fórte elegant cu care intra repede în conversațiune. Alțĭ călětorĭ, carĭ se suise în timpul parcursului au intrat și ei în conversațiune. După cât-va timp, proprietarul adormì. Ceilalțĭ călětorĭ îșĭ urmau convorbirea lor. De-odată elegantul tîněr, care făcuse pe ceilalțĭ sě crédă, că este nepotul celui care dormea, le spuse încet:

— Am sě fac o glumă nostimă unchiului meu. Și, încet desfăcù cureaua geantei, pe care marele proprietar o avea atêrnată de gât.

— Acum, dise el, mě duc sě mě ascund cu geanta în compartimentul vecin. Tăcețĭ din gură, o sě rîdem... prin geamul despărțirei compartimentelor, voi vedea întréga scenă. După cât-va timp, somnorosul se deștéptă și observând imediat, că-i lipsesce geanta, începù sě strige:

— Hoții! m'au furat! Un hohot general de rîs rěspunse esclamațiunilor lui. Inmărmurit, păgubașul se uita lung la tovarășii lui de drum, fără sě pótă înțelege nimic. Unul din ei în fine se decise sě-i dea desnodămêntul enigmei.

— Liniștiți-vě, îi dise el, nepotul d-tale a voit sě te něcăjéscă. Este alăturĭ, în compartimentul vecin, la prima stațiune vețĭ găsi geanta și pe nepotul d-vóstră acolo.

— Dér, *n'am nicĭ un nepot!* esclamă proprietarul. De rêndul ăsta, toți deveniră serioșĭ: trenul nu se mai oprea decât la Paris, și hoțul care descinsese de mult trebuia sě fiă deja departe. La sosirea trenului la Paris, păgubașul reclamă comisarului special al gărei. Pe lângă o sumă de 2000 de lei în numěrar, geanta furat conținea mai multe hârtii de o mare valóre.

Mine de aur în Transilvania. Atragem atențiunea cetitorilor asupra Prospectului „Fortunei“, Societate pe acții de mine de aur. Fondatorii și-au deslegat problema cu cea mai mare îngrijire și băgare de sémă, cumpěrând mina de aur St. Endre, care conține cantitățĭ marĭ de material brut din care se scóte aur. Lucrările deschiderei minei au durat 3 anĭ cu o cheltuială mai mare de 60,000 fl. Resultatul acestor lucrărĭ a fost favorabil. După cum se vede din Prospectul publicat se dau numai jumětate din acții la subscriere, și restul îl opresc direcția și fundatorii pe socotéla lor. Acțiile se emit în valóre de 25 corónе ca sě pótă participa și cei mai puțin avuțĭ la acéstă întreprindere lucrativă. Subscripția duréză dela 12 până esclusive 20 Decemvre. Subscriitorii pot trimite sumele cu mandat postal la locul indicat în Prospect.

Călendarul sěptěmânei.

DECEMVRE. are 31 dile. ANDREA.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	1 S. pr. Naum	13 Lucia
Lunĭ	2 S. pr. Avacum	14 Spiridon
Marțĭ	3 S. pr. Sofronie	15 Valerian
Mer.	4 † S. m. Varvara	16 Eusebiu
Joi	5 † C. p. Sava	17 Lazar
Vin.	6 Sf. Păr. Nicolae	18 Grațian
Sâm.	7 Păr. Ambrosiu	19 Abraham

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 10 Decemvre n. 1896.

Sěmințe	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenesc	81	8.30	8.35
Grâu dela Tisa	81	8.35	8.40
Grâu de Pesta	81	8.30	8.35
Grâu de Alba-regala	81	8.30	8.35
Grâu de Bácska	81	8.40	8.45
Grâu ung. de nord	81	.—	.—

Sěmințe vechĭ orĭ nouě	soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	până
Sěcară		70—72	6.65	6.70
Orz	nutreț	60—62	4.—	4.95
Orz	de vinars	62.64	5.10	5.90
Orz	de bere	64.66	6.50	8.—
Ověs		39.41	5.70	6.20
Cucuruz	bănăț.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	76	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	—.—	—.—

Prețul pe 100 chilograme.

Producte div.	Soiul	Cursul dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	45.—	50.—
—	transilvană	—.—	—.—
—	bănățénă	—.—	—.—
„	roșiă	34.—	35.—
Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
Oleu de in		—.—	—.—
Uns. de porc	dela Pesta	55.—	55.50
„	dela țéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	50.—	50.50
„	afumată	55.—	56.—
Sêu		—.—	—.—
Prune	din Bosnia în bițĭ	16.50	17.—
„	din Serbia în sacĭ	16.25	16.75
Lictar	slavon nou	19.—	19.50
„	bănățenesc	17.—	17.50
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	ungurescĭ		
„	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
Spirt	brut	—.—	—.—
„	Drojdiuțe de spirt	—.—	—.—

Cursul la bursa din Viena.

Din 10 Decemvre 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.25
Renta de corónе ung. 4% . . .	99.15
Impr. căil. fer. ung. în aur $4^1/_2$% .	122.25
Impr. căil. fer. ung. în argint $4^1/_2$%	101.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.20
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	97.30
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	97.15
Imprum. ung. cu premii	151.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	137.—
Renta de hârtie austr.	101.35
Renta de argint austr.	101.35
Renta de aur austr.	122.65
Losurĭ din 1860	143.50
Acții de ale Băncei austro-ungară.	953.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	403.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	366.25
Napoleondorĭ	$9.53^1/_2$
Mărci imperiale germane	58.90
London vista	119.90
Paris vista	$47.52^1/_2$
Rente de corónе austr. 4%. . .	100.7
Note italiene	45.40

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 11 Decemvre st. n. 1896.

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	5	70
„	Grâu mijlociu . .	5	50
„	Grâu mai slab . .	5	20
„	Grâu mestecat . .	3	80
„	Sĕcară frumósă . .	3	90
„	Sĕcară mijlociă . .	3	70
„	Orz frumos . . .	3	40
„	Orz mijlociu . . .	3	20
„	Ovĕs frumos . . .	2	40
„	Ovĕs mijlociu . .	2	10
„	Cucuruz	3	80
„	Mălaiu	4	10
„	Mazăre	6	50
„	Linte	12	50
„	Fasole	6	—
„	Sĕmênță de in . .	8	—
„	Sĕmênță de cânepă .	5	—
„	Cartofĭ	—	75
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	44
„	Carne de porc . . .	—	48
„	Carne de berbece . .	—	28
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	21	—
„	Sĕu de vită topit	32	—

Cursul losurilor private

din 10 Decemvre 1896

	cump.	vinde.
Basilica . . .	6.70	7.10
Credit	199.75	200.75
Clary 40 fl. m. c. . .	57.—	58.—
Navig. pe Dunăre . .	135.—	138.—
Insbruck	27.25	28.25
Krakau	27.75	28.75
Laibach	22.75	23.50
Buda	58.50	59.50
Palffy	57.—	58.—
Crucea roșie austr. .	18.—	18.80
dto ung. . .	10.—	10.50
dto ital. . .	—.—	—.—
Rudolf . . .	22.—	24.—
Salm	69.75	70.75
Salzburg	27.—	28.—
St. Genois . . .	71.—	72.—
Stanislau	43.—	45.—
Triestine 4½% 100 m. c.	146.—	150.—
dto 4% 50 .	69.—	73.—
Waldstein . . .	60.—	62.—
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	18.50	19.50

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Tipografia A. Muresianu, Braşov.